

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 13.

V Ljubljani, v sredo 16. januarija 1889.

Letnik XVII.

P. n. naročnike opozarjamo in dostojno prosimo, ako bi kje njih napis bil pomanjkljiv, nam nemudoma naznaniti, ker se bodo skoraj natisnili novi naslovi, da se nam tem potom blagovoljno prihrani mučno delo med letom.

Opravništvo „Slovenca“ in „Domoljuba“.

Hrvatske železnice.

I.

△ Kakor se še spominjajo čitatelji našega lista, opisal je nedavno naš hrvatski dopisnik, kako hočejo Madjari na Hrvatskem izrabiti vse le na svojo korist in da so tudi železnice tako gradili, kakor najbolje godi njihovi politiki. Dotični naš članek je „Obzor“ objavil v hrvatskem prevodu. Nato so se oglasile „Narodne Novine“, list hrvatske vlade, ter so v dveh člankih skušale pobijati trditve našega dopisnika. Vladnim „Narodnim Novinam“ je priskočil na pomoč tudi oficijozus g. Schlesinger v „Agramer Zeitung“, ki je objavila dné 9. t. m. v nemškem prevodu filipiko „Narodnih Novin“. In dné 12. t. m. je še naša „Laibacher Zeitung“ ponatisnila kot dopis iz Zagreba dotični članek. Torej nam je za vse tri imenovane liste odgovarjati na jedno i isto.

Da bi vladni list ovrigel trditve našega dopisnika, ponuja nam kvantitativne podatke o hrvatskih železnicah, ki so zgrajene od l. 1868, t. j. od časa blagoslovljene pogodbe, ter pride do sklepa, da pred pogodbo v Hrvatski in Slavoniji ni bilo 116 kilometrov železnic, a Madjari so Hrvatom zgradili od leta 1868 do 1889. leta še 1054 kilometrov.

Na to odgovorimo kratko, da se ne gre za to, koliko železnic je zgrajenih, marveč kako, v katero svrhu, na katero korist. Naš dopisnik je trdil, da reška proga ni zgrajena za Hrvate, niti

radi Hrvatov, temveč da zveže Oggersko z Reko; resničnost te trditve dokazuje danes tudi železnična tarifa, po kateri ceneje dobiš blago iz Oggerske na Reko, nego iz bližje Hrvatske. Od reške železnice in mnogo drugih imajo korist pojedini veletržci in Reka sama, a Hrvatska in Primorje moreta pokazati malo koristi.

Naš pisec je dalje trdil, da so mnoge železnice iz madjarske zavisti tako zgrajene, da puščajo toplice in važnejša mesta na stran. Tega „Narodne Novine“ in za njimi imenovana dva nemška lista niti ne zavračajo, marveč le dostavijo, da se take pritožbe čujejo skoro pri vsaki železnici. Tudi to je res, ali vprašanje pa je, če so pritožbe opravičene, ali ne. Naj si vladni pisci položé roko na srce in naj odgovoré: kateri vzroki in zapreke so bili, da zagorska železnica ne teče mimo krapinskih in varaždinskih toplíc?

Trdil je dalje naš dopisnik, da se hrvatske železnice nikdar ne gradé o pravem času. Ko je Molinary hotel graditi slovansko železnico, niso mu dovolili; ali po okupaciji Bosne bilo je Madjarom pravo, da se gradi. Ali ta železnica, četudi po Molinaryjevem načrtu, donaša Hrvatski malo koristi, ker je iztočna trgovina, kolikor se je dalo, napeljena v Oggersko. Tako je tudi s progo od Siska do Kostajnice, kateri so se Madjari tako dolgo ustavljali, da je bila gotova proga na Brod. Madjari se držé politike: bolje danes jajce, nego jutri kokoš.

Uradni hrvatski list je krivo tolmačil naš dopis, ker sicer bi moral iz svoje torbe navesti stvarnih razlogov, iz katerih so se one proge, ki jih omenja naš dopisnik, tako zgradile, in zakaj se niso tedaj gradile, ko so jih zahtevali in je bilo denarja na razpolaganje; konečno bil bi odgovoril, zakaj ni vže dograjena železnica do Sunje, kjer leži gotov krajiški denar?

Uradni list tudi trdi, da se imajo Hrvatje zahvaliti za železnice nagodbi z Oggersko. V vsaki količkaj vrejeni državi gradé se železnice zaradi potreb narodov. A na Hrvatskem gradé se železnice,

ker se nekaj mora storiti, ker se ne dadó zamašit ušesa in pomiriti večne tožbe; ali kadar se gradí, so hrvatske koristi pri tem le problematične vrednosti. A hrvatski vladni list kliče hrvatskemu narodu na uho: „Madjari so ti po nagodbi zgradili nad tisoč kilometrov železnic!“

Kaj pa krajiški fondi in hrvatski davki, ali za te ne vé uradna Pitija hrvatska? Tako razlaganje je pač smešno. Železnice so se zidale vsled potreb in ne vsled pogodbe z Oggersko, ker jih potrebuje skupna država, ki bi jih bila zgradila tudi brez nagodbe, a na večjo korist Hrvatske. S takimi dokazi in ugovori „Narodne Novine“ več škodijo svojim gospodom, nego koristijo.

Ni treba človeku, da je ravno prečital kopiceo knjig o narodnem gospodarstvu, da more uvideti, kako ima madjarska vlada pri gradnji železnic pred očmi samo ali v prvi vrsti koristi Oggerske in glavnega mesta „magyarország“ in da se ozira na Hrvatsko in Slavonijo le toliko, kolikor se strinja z madjarsko železniško politiko.

„Narodne Novine“ naštevajo, koliko železnic se je zgradilo od leta 1868, a pri tem pozabijo: prvič, da navzlic temu imate Hrvatska in Slavonija za Dalmacijo in Bukovino najmanj železnic od vseh dežel habsburške države, in skoro dvakrat manj od Oggerske; drugič, da so hrvatske železnice zgrajene samo zaradi oggerskih in nobena železniška proga samo na korist hrvatskega prometa.

Prvo dokazuje železniška statistika, drugo pa spozna vsakdo, ako pogleda železniški zemljevid in pregleda mrežo oggerskih železnic. Prava hrvatska proga bila bi ona, ki bi dolenje Podonavje od Zemuna in Beleggrada skozi Slavonijo spajala v hrvatskem Primorju z Jadranskim morjem. To železnično progo je zasnovala vže avstrijska vlada, in po letu 1860 ni bilo daleč do izvršitve. Ko pa so Madjari po letu 1867 dobili oblast v svoje roke, protivila se je oggerska vlada tej železnični progi. Ko so hrvatski poslanci v Budimpešti zagovarjali ono progo, odgovoril je pokojni minister Lonyay umrlemu A.

LISTEK.

Za poklicem.

(Česki epikal Fr. Jurij Kostál.)

(Dalje.)

Precěj dolgo časa traja, da more stavec dalje pripovedovati. Ko se vendar umiri, stisne duhovniku roko in ga prosi, naj pripoveduje, ker zdi se jej, kakor bi bila to dogodbo sama preživela.

Drugi tudi želé dalje izvedeti, le „dandy“ in propadnik ne! „Dandy“ morda radi tega ne, da bi se preveč ne ponižal, dasi tudi je moral priznati važnost pripovedovanja starega duhovnika, ali pa morda radi tega ne, ker je zavidal to stisnenje roke starcu. In propadnik? Temu je bilo tesno pri prošnji gospé. — Duhovnik pripoveduje naprej:

„Ne bom vam, častita gospóda, pripovedoval, kaj se je godilo v srei župnika Hradila, ko je stopal od Lejljeve hiše k svojemu stanovanju, in ko mu je med potjo vedno donelo po ušesih: ‚In če pride sem še enkrat — natepem ga z bičem‘; le to povem, da je šel raje po poljskih stezah, da bi nikogar ne srečal. — Ni hotel, da bi kdo videl solze, grenke solze, katere so se bliščale v solnčnih žarkih. —

Pa je li imel prav, da je šel po polji? — Okrog njega vse tako krasno! Pri tleh vse zeleno, gori modra nebesa in povsod ljubo petje ptičev-pevecev. Župnik se pri tem utolaži. Še enkrat vzdihne, kakor bi hotel reči: ‚Moj Bog! Ti si nam dal toliko lepoto za naše življenje, in često kviri to lepoto človek človeku.‘

Ali ni se utolažil župnik Hradil za dolgo časa! Revež je bil prisiljen premišljevat, kako pripravi nesrečno gospo na to, da ni zavetišče za njo in njene otroke hiša njenega soproga, ampak župnijska hiša. Pa se ni mogel domisliti.

Zgodilo se je, česar se ni v tem trenutku nadejal.

Lejljeva gospa mu je prišla s hčerkami naproti. — Stopala je po cesti in zagledavši župnika med njivami — šla k njemu.

Ustavi se pred duhovnikom, hoče vprašati, pa — ne more!

Vidi Hradilov obraz, ki je preplašen nad nepričakovanim snidenjem, in v tem bere odgovor — grozen odgovor.

‚Torej vse zastoj? — zaupije. Potem, napevši vse moči, stopi po konci in kaže otrokom hišo Lejljevo, in pravi: ‚Otroci, poglejte, tam ste bili rojeni, poglejte tje zadnjič, predno boste hodili od hiše do

hiše beračit za kos kruha.‘ — Zgrudi se, pade v omotico!

Žalosten, sree trgajoč trenotek!

Za materjo, katera je v omotico padla, vpijejo in se jokajo otroci — jok reže v kosti — in nad vsem tem prestrašen stoji župnik.

Še sreča, da sliši v gozdu udarce sekire. Ti ga opomni! Hiti k gozdu, pokliče delavce, natoči hitro v klobuk vode in hiti k nesrečni ženi.

Obudi jo, pa le za toliko, da se zavé, pogleda v ono stran, kjer stoji hiša njenega soproga, pogleda otroke — in pade zopet v nezavednost.

Težka sapa daje na znanje, da trpi neizrekljivo!

Nesejo jo v župnijsko poslopje. — Ondi je pa žalostno potem. — V sobici matere župnika Hradila stoka v postelji bolnica, in za vsakim stokom zajokajo se hčerke! Hradil je opravljal svoje dolžnosti enako zvestobno, kakor prej, le več skrbi je imel, kako bo znanje. — Toliko nesreče, in vse se nabere na njegova pleča — čisto nedolžna.

In kaj je moral revež vse slišati za to, da je za ubogo toliko skrbel? ‚Dobro vé, zakaj so poteguje za Lejljevo soprogo!‘ Obrekovanje čisto nedolžnega človeka. — Toda to je bilo zadnje! Kmalu se je obrnilo na bolje — na dobro! —

‚Rekli ste, gospod‘ — in stavec se obrne s

Amtes* — pred seboj. V uradnem delu se poštni uradniki opozarjajo na določilo, ki prepoveduje vzprejemati „položne listke“, na katerih je zestrugano, prečrtano, popravljeno, zbrisano. Vodstvo nadalje razkazuje račun za minoli mesec december. V tej dobi se je 506.797krat vložilo skupaj za 61.155.272 gld.; od tega na Štajerskem 24.125krat za 2.362.792 gld., na Koroškem 6708krat za 553.656 gl., na Kranjskem 6417krat za 552.899 gl., v Primorju 8062krat za 970.492 gld. Izvzelo se je pa 146.597krat v skupnem znesku 62.441.967 gld.; od tega na Štajerskem 4268krat za 1.209.018 gld., na Koroškem 1072krat za 213.274 gld., na Kranjskem 735krat za 131.686 gld., na Primorskem (Istra-Gorica-Gradiška-Trst) 2842krat za 1.167.875 gl. Od dne 12. januarija 1883, ko je hranilnica začela delovati, vložilo se je po Avstriji v celem 19.894.709krat skupaj za 2.123.268.541 gld. 38 kr., a vrnilo 5.968.368krat za 2.080.684.380 gld. 32 kr. Koncem starega leta je torej preostalo v hranilnici 42.584.161 gld. 6 kr. Med povračili nabaja se tudi znesek 9.399.020 gld., za kar je urad vložnikom na zahtevanje kupil in odposlal vrednostnih papirjev. Vložnih knjižnic je med ljudstvom 655.335, knjigčevnic 14.296, rentovnic pa 9539 v vrednosti 8.181.660 gld. Tekom decembra je število vložnikov naraslo v varčevalnem prometu za 6367, v čekovnem za 130 in v prometu „clearing“ za 83 oseb. Izmed knjižnic, ki so jih vložniki zgubili, je po jedna izdana na Dobrni s št. 2735, v Dornbergu na Goriškem s št. 10.552, v Slovenji Bistrici s št. 570.108 in v Mahrenbergu ob Dravi s št. 249-294. Novo pošto z nabiralnico dobila sta na Koroškem kraja Glodnica in Nemška Bistrica. V neuradnem delu nahajajo se podatki o poštni hranilnici na Ogerskem, Francoskem, Taljanskem, Nizozemskem in v Japanu. Sklepom še dostavimo: Kogar bi zanimalo podrobnosti, to mu z omenjeno okrožnico rad postreže vsaki poštni uradnik.

Raznoterosti.

— Američanski dvoboj. Dva velikovardinska trgovska pomočnika sta se v neki gostilni močno razprla ter sta si vse, le ne „milostivi gospod“ rekla. Dvoboj, in sicer najhujše vrste — američanski dvoboj — naj jima popravi skrbano čast! Hitro prineso prijatelji belo in črno krogeljico; vlečeta, in oni, ki je potegnil črno krogeljo, svečano obljubi, da v treh mesecih — ne bo pokusil vina. Tak dvoboj nujno in vsestranski priporočamo, akoravno morebiti ni nič kaj po godu — krčmarjem.

— Pariz je snedel božične praznike mej drugim 404.000 ostrig, 22.000 kilogramov rib, 100.000 kilogramov perutnine in 105.000 kilogramov gavedine.

— Tedaj zaradi tega! „Kako pa se godi Vašemu strijcu?“ — „Moj strijec je že pred enim letom umrl.“ — „A tako, zaradi tega ga sedaj tako redkokedaj vidim.“

— Temu se hitro pomaga. „Poglejte no, mojster Smola, kako delo je to! Podplati so še celi, zgornje usnje pa povsodi že razpokano.“ — „Hm, da, hm, da, da, že vem: bom pa prihodnjič slabše podplate vzal.“

Telegrami.

Budimpešta, 15. januarija. V zbornici je danes pri nadaljevanji orožne razprave državni tajnik Gromon govoril za predlogo, zoper samostojno vojno in za gojitev nemščine; končno je rekel, da bi celó Deák ne bil videl v točki 14. rušenja ustave.

Berolin, 15. januarija. Pri posvetovanji o proračunu ministerstva zunanjih zadev v državnem zboru se je izjavil knez Bismarek nasproti Richterju in Bambergerju, ki sta pobijala afriško politiko, da bo govoril o nasebinski politiki pri dotični predlogi. Obravnave s prijateljsko Anglijo obetajo varstvo nemškimi koristim, vendar pa tem obravnavam zelo škoduje postopanje nasprotne stranke. Prostomiselnost časopisje zagovarja vse, kar more vladi napraviti zadrege in zmešnjave.

Washington, 16. januarija. Sporočilo predsednikovo shodu pravi, da so predlogi Nemčije, s katerimi vabi unijonsko vlado, naj tudi zanaprej skupno skrbite za mir in red na Samoa-otokih, sposobni provzročiti večjo veljavo nemški sili, kar nasprotuje prejšnjim dogovorom. Najnovejši dogodki vzbujajo sumnjo, da Nemčija tukaj ni zadovoljna z nevtralnim stališčem. Predsednikovi nazori o nadaljni politiki so izraženi v listinah, katere so se predložile zboru. Listine dosedaj še niso objavljene.

Zahvala.

Gg. dr. K. vitez Bleiweis, dr. J. Kapler in dr. J. Vošnjak so od zdravniškega honorara po pokojnem gospodu B. Raiču podarili 100 gld. za Raič-Levstikov spomenik, za kar blagim gospodom najtoplejšo hvalo izreka

odbor „Pisateljskega društva“.

Umrli so:

V bolnišnici:

12. januarija. Janez Beguš, delavec, 68 let, erysipelas. — Marjana Šubie, delavka, 24 let, jetika.

Tuji.

13. januarija.

Pri *Mattiu*: Neubauer, trgovec, z Dunaja. — Lusca, trgovec, z Dunaja.

Pri *Sonu*: A. Zotter iz Trsta. — J. Aichler, trgovec, iz Trsta.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrina na 24 ur v mm
		razkoma v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.		736,8	-3,4	sl. vzh.	oblačno	1-20
15. 2. u. pop.		735,2	0,0	"	"	sneg
9. u. zveč.		738,2	-1,4	"	"	
Srednja temperatura -1,6° C., za 0-8° pod normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

16. januarija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 45 kr.
Sreberna " 5% " 100 " 16%	83 " 10 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	111 " 65 "
Papirna renta, davka prosta	97 " 95 "
Akcije avstr.-ogerske banke	883 " — "
Kreditne akcije	311 " 90 "
Francoski napoleond.	9 " 53 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 68 "
Nemške marke	59 " 12 1/2 "

Parno ribje olje

zoper bramorje, krvice (rachitis), sušico, kronične spuščaje itd. itd. se dobiva v steklenicah po 60 kr. v lekarni Piccoli „pri angelju“ v Ljubljani (Dunajska cesta). — Zunanja naročila proti povzetju izneska. — Pri večjem nakupu rabat. (20-10)

Na najnovejši in najboljši način

umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije. — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živeca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega (čevljarskega) mostu, I. nadstropje. (50-11)

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljuba Poljanec,

za Franciškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano rečno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupee so **oljnatne barve v ploščevinastih pušicah** (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Zobolek, prašek in pasta za zobe

preč. oo. Benediktincev
opatiye Soulac (Gironde).
Dom MAGUELONNE, prijor.

Največje odklone: dve lat. svetinji: Bruselj 1880, London 1884.

Iznajdeno leta 1373 po prijorji Pierre Boursaud.

Vsakdanja raba zoboleka oo. Benediktincev (po nekoliko kapljic na vodi) ozdravi in zabrani gnjilobo zob, jih obeli in utrjuje; okrepuje in popolno ozdravi čeljusti.

Zares močno ustrežemo našim p. n. čitateljem, opozorujé na to starodavno ter prekorišno iznajdbo — najboljši in edini lek proti zobobolu.

Tvrdba **SEGUIN** Bourdeaux (Francija)

Rue Croix de Seguey 106 & 108.

Ustanovljena leta 1807.

Dobiva se v vseh lekarnah in prodajalnicah dišav. (23)

Katoliška Tiskarna
priporočila raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Katoliška Bukvarna

v Ljubljani, Stolni trg št. 6

se priporočila za

naročila

vsakovrstnih

tù- in inozemskih časnikov, teoloških in drugih del.

!Svoji k svojim!

Priznano najboljše
in najcenejše

čebelno-voščene sveče

priporočila

Oroslav Doleneč

(10-5)

v Ljubljani.

!Svoji k svojim!

!Svoji k svojim!